

καὶ ἐπειδὴ νόμος Μωαμεθανικὸς εἶναι ὅτι ἐκεῖ ὅπου φωνάζει καὶ ψάλλει χάντζας νὰ μὴ κτυπήσουν χριστιανοὶ ταῖς καμπάναις καὶ τὰ σήμαντρα τῶν ἐκκλησιῶν, ἐπρόσταξεν ἡ Χάνκω καὶ ὁ υἱὸς τῆς Ἀλήμπεης, νὰ μὴ βαροῦν οἱ χριστιανοὶ ταῖς καμπάναις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκ τούτου ἐλυπήθησαν οὐκ ὀλίγον οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὸ Γκέτι. Εἶχεν ἡ Χάνκω μὲν τῆς εἰς τὸ Γκέτι καὶ τοὺς δύο υἱοὺς τοῦ ἀνδρός τῆς Βελή-πασᾶ ἐκ τῆς Λοπεσινῆς, τὸν Ἰσμαήλ-μπεη καὶ Ταήρ-μπεη, οἵτινες ἐλάβανον καὶ αὐτοὶ τὸ ἀνάλογον μέρος ἀπὸ τὰ πατρικὰ εἰσοδήματα, ὅχι ὁμῶς σωστά, ὅτι ἡ Χάνκω εἶχε τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν δύναμιν ὁμῶς δὲν ἠμποροῦσε νὰ τοὺς ἀποξενώσῃ μὲ τὴν ὀλότην καὶ ὁ μὲν Ἰσμαήλ-μπεης ὑπὸν δρεῦθη καὶ ἀπέκτησε μίαν θυγατέρα, καὶ ἔπειτα ἀπέθανεν· ἐτούτην τὴν θυγατέρα τὴν ὑπὸνδρευσε μὲ τὸν Σελκούμπε, υἱὸν τοῦ Μουσταφᾶ-πασᾶ Κόκκα ἀπὸ τὸ Δέλβινον· καὶ ἔμεινεν ὁ Ταήρ-μπεης καὶ συχνὰ ἐμάλωναν καὶ ἐλογотριβοῦσαν μὲ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀλήμπεη.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΕΚΘΕΣΙΣ

Περὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Θεολογικῆς Σχολῆς ὑπὸ τοῦ διεσθοντοῦ αὐτῆς τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ Κυρίλλου Ἀθωασιάδου()*
(186 Φυλλάδ. 343.)

Ὁ Σεβασμιώτατος ἐπίτροπος τῆς Θ. Α. Μακαριότητος, ἡ φιλόμους Ἐφορία καὶ λοιπὴ ἱερὰ ἀγιοταφίτικὴ ἀδελφότης, ὁ σύλλογος τῶν τε Καθηγητῶν καὶ τῶν ὑποτρόφων καὶ ἡ συρροὴ τῶν ἐκ πάσης ἄλλης τάξεως ἀκροατῶν συγκροτοῦσι σήμερον τὴν εὐφρόσυνον ἡμέραν ἐν τῷ περικαλλεῖ τούτῳ τῆς ἱερᾶς σοφίας καθιδρύματι, ὅπερ ὁ Μακαριώτατος ἡμῶν Πατριάρχης πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ μόρφωσιν τοῦ ἀγιοταφίτικοῦ κλήρου πρὸ ἐννέα ἐτῶν καθίδρυσεν ἐνταῦθα ἐν τῇ περικλεῖ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐστί, προστατεύων αὐτὸ πατριαρχικῶς, καὶ ἀδρακῆς δαπάναις διατηρῶν πρὸς δόξαν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ κλέος τοῦ ἑλληνικοῦ ὀνόματος. Κατὰ ταύτην ταῖνον τὴν πρὸς τιμὴν τῶν γραμματῶν πανηγυρικὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐνθεν μὲν οἱ προϊστάμενοι ἀναμένουσιν ἰδεῖν τὴν πνευματικὴν καρποφορίαν τῆς ἀγιοταφίτικῆς νεότητος, ἐνθεν δὲ τὰ πνευματικὰ αὐτῶν τέκνα παρίστανται πρὸς δικαιοσιν τῶν ἐλπίδων αὐτῶν καὶ πόθων, πάρεμι ἐν ᾧ

κρῶ σεβασμῷ καὶ μετὰ βαθείας εὐγνωμοσύνης, λόγον ἀποδώσων κοινῶς τῶν καθ' ὅλον τὸ διατρέξαν σχολαρχικόν μου ἔτος πεπραγμένων μοι, καὶ, ὅσον μοι ἐφικτὸν, σκιαγραφῶν ἅμα τὴν παροῦσαν τοῦ ἱεροῦ τούτου παιδευτηρίου κατάστασιν. Καὶ δὴ τὸ σχολαρχικόν μου τοῦτο καθῆκον ἐκπληρῶν, ἄρχομαι τῆς ἐκθέσεως πρῶτον ἐξ αὐτῆς τῆς σεβαστῆς ἐφορίας.

Ἡ τριμελὴς ἐφορία, μέλημα ἔχουσα πάντοτε τὴν προαγωγὴν τοῦ κοινωφελοῦς τούτου ἐκπαιδευτηρίου τοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ διορισμοῦ αὐτῆς ἔδειξε πᾶσαν φιλοτιμίαν καὶ δραστηριότητα ὑπὲρ αὐτοῦ, προθύμως καὶ ἐγκαίρως χορηγοῦσα πᾶσαν ἡθικὴν καὶ ὕλικὴν συνδρομήν· οἱ δὲ καρποὶ τῆς τοιαύτης ἀγαθῆς καὶ φιλομούσου προαιρέσεως ὑπῆρξαν ἡ μεταξὺ τῶν διδασκόντων ἀδελφικὴ ἀγάπη, ἡ ἀκρα φιλοτιμία τῶν ἱεροσπουδαστῶν περὶ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπὸ τοῦ διοργανισμοῦ ἐπιβληθεισῶν αὐτοῖς ὑποχρεώσεων, καὶ, τέλος, ἡ ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ τῶν Μουσῶν οἰκῷ βασιλεύουσα ἡθικὴ ἁρμονία. Ὅθεν καγὼ οὐ μόνον τῷ τρισεβάστῳ ἡμῶν Πατρὶ καὶ Δεσπότῃ εὐγνωμονῶν ἀεὶ τυγχάνω διὰ τὴν ἐπιτυχὴ ταύτην ἐκλογὴν τῶν ἐφορικῶν μελῶν, ἀλλὰ καὶ τῷ σεβασμιωτάτῳ Αὐτοῦ ἐπιτρόπῳ δι' ἣν καθ' ἑκάστην πατρικὴν μέριμναν καὶ ἐπαγρύπνησιν καταδεικνύει ὑπὲρ τῆς κατ' ἅμῃς ἐπιδόσεως τῆς ἐνταῦθα σπουδάζουσας ἀγιοταφίτικῆς νεότητος. Τούτοις δὲ εἰπὼν περὶ τῆς ἐφορίας, μεταβαίνω δεύτερον εἰς τὸν περὶ τῶν Καθηγητῶν λόγον.

Ἐν τῇ Θεολογικῇ ταύτῃ Σχολῇ ἑνδεκά εἰσιν οἱ διδάξαντες τὰ διὰ τοῦ προγράμματος προκηρυχθέντα μαθήματα. Τούτων οἱ μὲν εἰσι καθηγηταὶ οἱ δὲ ὑφηγηταί. Καὶ ὁ μὲν ἀρχιδιάκονος τοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Καθηγητῆς Κ. Φώτιος Ἀλεξανδρίδης ὁ ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἐν τοῖς ἐγκριτωτέροις τῶν τῆς Γερμανίας Πανεπιστημίων διὰ τριψᾶς πρὸς πλείονα σπουδὴν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ γνώσεων, ἐπανακάμψας πέρυσι, διωρίσθη κατὰ τὰς ἐνάρξεις τῶν μαθημάτων ἐπὶ τῆς ἐμῆς Σχολαρχίας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μακαριωτάτου· ὁ δὲ Γεώργιος Δημητρίου παῖδωμα τῆς ἡμετέρας Σχολῆς διωρίσθη ὑπ' ἐμοῦ κατ' ἐγκρίσιν πατριαρχικὴν πρὸς διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων τοῦ Α' καὶ Β' ἔτους· οἱ δὲ λοιποὶ Καθηγηταὶ πάντες ἦσαν πρὸ ἐμοῦ. Ἐκαστος δὲ τῶν ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ ἐκπαιδευτηρίῳ Καθηγητῶν εἴτε τῶν ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος εἴτε τῶν ἐκτὸς, λιπαρῶς μελετῶν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου «ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν,» πάνυ καλῶς γινώσκει, ὅτι τὸν διδάσκοντα ὥσπερ διὰ τῆς σοφίας αὐτοῦ φωτίζει τὴν διάνοιαν τῶν νέων, αὐτῷ καὶ διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματος τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ δεῖ καλλωπίζειν τὸ

(*) Ἀπηγγέθη τῇ 2 Ἰουνίου 1863.

ἦθος αὐτῶν, ἀπογυμνοῦν αὐτοὺς τῶν κακῶν ἔξεων, περιβάλλειν αὐτοῖς τὴν χριστιανικὴν συμπεριφορὰν, καθιστᾶν αὐτοὺς, τέλος, χριστιανούς καλοὺς καὶ πολίτας τελείους. Καθηγητὴς δὲ στερούμενος σημαντῆς συμπεριφορᾶς καὶ βίου ἐναρέτου ἀναχαιτίζει, ὥς μὴ ὠφελε, τὰς μεγάλας καὶ ἀγαθὰς ὠφελείας, ὥσπερ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ ἐπαγγέλλονται οἱ σεμνοὶ οὗτοι τῆς σοφίας ναοί· ἄνευ τοῦ πρακτικοῦ βίου ἡ εὐφυΐα, ἡ πολυμαθεὶς καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ λόγου δεινότης εἰς οὐδὲν λογίζονται· «εἰς οὐδὲν ἡ μάθησις ἂν μὴ νοῦς παρῇ» κατὰ τὸ ἀρχαῖον λόγιον. Τούτοις δὲ τοῖς τῆς ἀληθοῦς σοφίας κοσμήμασι περικοσμοῦντες ἑαυτοὺς οἱ ἀξιότιμοι συνάδελφοί μου καὶ ταῖς μελέταις τῶν ὧν ἀνέλαβον ἀσχολούμενοι μαθημάτων, ἅπαντες φιλοτίμως καὶ μετὰ ζήλου πολλοῦ ἐδίδασκαν τὰ ἐν τῷ προγράμματι αὐτῶν μαθήματα, ἐπ' ἀγαθῷ μὲν τῆς Σχολῆς, παράδειγμα τῆς αὐτῶν ἀρετῆς γενόμενοι τοῖς διδασκομένοις, ἐπὶ μείζονι δὲ ἀναπτύξαι, τὸν νοῦν αὐτῶν πλουτίζοντες διὰ τε τῆς πολυμαθείας καὶ τῶν ἐπισημονικῶν αὐτῶν γνώσεων. Καὶ ἐνταῦθα μὲν ἐν τῷ περικαλλεῖ τούτῳ τῶν Μουσῶν ἐνδισαιτήματι τῇ κατὰ Χριστὸν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ στερρόως συνδεδεμένοι καὶ τῷ πνεύματι τῆς ὁμονοίας καὶ ὁμοφρονίας ἀγόμενοι, ὡς ἀδελφοὶ καὶ τέκνα τοῦ αὐτοῦ πατρὸς συνδιήγομεν, πῶς δὲ ἐκτὸς ἄλλοι περὶ τούτου κρινέτωσαν. Ἐνταῦθα μετὰ λύπης ἀναγγέλλω, ὅτι τῶν ὧν κατὰ τὸ πρόγραμμα ἀνετέθησαν τῷ Ἱεροδιακόνῳ Κ. Βενιαμὶν μαθημάτων μόνον ἡ Δογματικὴ Θεολογία ἀπεκλείσθη τῆς διδασκαλίας· αἰτία δὲ τούτου ἐστὶν ἡ ἐς δεῦρο καθυστέρησις τοῦ Ἱεροδιακόνου Κ. Βενιαμίν, ὃν ἐν ᾧ πέρυσσι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ σχολαστικοῦ ἔτους ἀνυπομόνως περιεμμένον, μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἀμυδρὰν τινα περὶ τοῦ ποῦ εἰσέτι διατρίβει ἐλάβομεν γνῶσιν. Τὴν δὲ διδασκαλίαν τῆς γαλλικῆς γλώσσης ἔνεκα ἐλλείψεως Καθηγητοῦ, ἵνα μὴ οἱ ὑπότροφοι τοῦ 6. ἔτους διέλθωσιν αὐτὸ ἄνευ τῆς σπουδῆς τῆς ὠφελιμωτάτης ταύτης γλώσσης, ἀνέλαβεν ὁ Ἀρχιδιάκονος καὶ Καθηγητὴ Κ. Φώτιος, ὃν οὐχ ἦττον ἐπιμελῶς καὶ φιλοτίμως ἐδίδασκε.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους, τοῦ διδασκάλου Κ. Γεωργίου ὑποπεσόντος εἰς διαρκῆ καὶ βαρεῖαν ἀσθενείαν, ἵνα μὴ οἱ ὑπότροφοι τοῦ 4. καὶ 6. ἔτους στερούμενοι τῶν μαθημάτων ἐπὶ βλάβῃ ἐπαισθητῇ κατατρίβωσι τὸν καιρὸν τῆς ἐργασίας, τῶν Καθηγητῶν ὁ ἀξιότιμος καὶ φιλοπονώτατος Κ. Λέανδρος Ἀρβανιτάκης καὶ ὁ ἐλλόγιμος Κ. Γρηγόριος Παλαμᾶς προθύμως ἀσπασάμενοι τὴν παράκλησιν τῆς Σχολῆς, ἀνέλαβον τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων ἀναπλήρῳσιν τῆς ἐπιζημίου ἐκείνης ἐλλείψεως ἐπὶ δύο περίπου μῆνας.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ τάξις τοῦ 4. ἔτους, ὡς ἔχουσιν σπουδαστὰς λίαν ἀρχαίους, ἔχρηζε τοῦ μαθήματος τῆς στοιχειώδους Ἀριθμητικῆς καὶ τοῦ τῆς στοιχειώδους πολιτικῆς Γεωγραφίας προστετέθησαν καὶ ταῦτα ἐν τῷ προγράμματι. Τούτων δὲ τὴν διδασκαλίαν ἀναλαβόντες κατὰ σχολαρχικὴν διαταγὴν οἱ φιλόπονοι καὶ φιλομαθεῖς τῶν ὑποτρόφων τῆς ἀνωτέρας τάξεως Κ. Γρηγόριος Νικολάου, καὶ Κ. Βασίλειος Νικολάου ἐδίδασκαν αὐτὰ φιλοτίμως καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας, οἷς καὶ ἐπαινος οὐ μικρὸς ὀφείλεται· ὁ αὐτὸς δὲ ἐπαινος ἀποδοτέος καὶ τῷ Ἱεροδιακόνῳ καὶ διδασκάλῳ Κ. Ἰωάννῃ Δαμασκηνῷ, ὃς οὐ μόνον ἐπιμελῶς ἐδίδασκε τοὺς πρωτοπαίρους παλαιστίνους ὑποτρόφους τῆς τε ἑλληνικῆς καὶ ἀραβικῆς γραμματικῆς τὰ στοιχεῖα μετ' ἄλλων ἱερῶν στοιχειωδῶν μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ σεμνοῦ αὐτοῦ βίου πρόξενος ὠφελείας ἐγίγνετο τοῖς παλαιστίνοις, ῥυθμίζων τὰ ἥθη αὐτῶν διὰ συμβουλῶν καὶ νοουθεσιῶν, ἐνθαρρύνων αὐτοὺς εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς σπουδῆς τῶν γραμμάτων.

Μετὰ τούτους οὐχ ἦττον ἀξιέπαινός ἐστι καὶ ὁ φιλόμοχθος ὑπότροφος τοῦ 8. ἔτους Κ. Μιχαὴλ Γαβριήλ, ὃς τὰ παρὰ τῆς Σχολῆς προκαταρκτικὰ τῆς ἀραβικῆς ἐπιβληθέντα αὐτῷ μαθήματα πάνυ εὐδοκίμως ἐδίδασκε πρὸς τοὺς κατὰ πρῶτον ἤδη ἀρχομένους σπουδάζειν τὴν χρησιμωτάτην τῶν Ἀράβων γλῶσσαν· περὶ τῆς δ' οὕτω τὸν περὶ τῶν Καθηγητῶν λόγον, ἡδὴ ματεῖμι Γ'. εἰς τὸν περὶ τῶν ὑποτρόφων.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐμῆς σχολαρχίας ἐξετάσας εὖρον μόνον τριάκοντα καὶ πέντε ὑποτρόφους ἐν τῷ κοινωφελεῖ τούτῳ ὑποτροφείῳ, ὧν ἑλλήνες μὲν ἦσαν εἴκοσι πέντε, παλαιστῖνοι δὲ δέκα. Εἰσέχθησαν δὲ πρὸ τῶν ἐνάρξεων κατ' ἐγγράφον διαταγὴν τῆς ἐφορίας, καὶ ἐν τῷ Μητρώῳ ἐνεγράφησαν 45 νέοι ὑπότροφοι, ὧν ἔξ εἰσι Παλαιστῖνοι ἐννέα καὶ Ἕλληνες ὥστε τὸ ὅλον τῶν ὑποτρόφων κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ σχολαστικοῦ ἔτους συνεποσύντο εἰς 50 ὑποτρόφους· ἐξῆλθον δὲ τούτων 3· ὁ μὲν Ἀριστείδης Στεφάνου διὰ τὸ ἐπιλήψιμον τῆς διαγωγῆς, ὁ δὲ Εὐθύμιος Μιχαήλ ἔνεκα ἀσθενείας, τὸν δὲ Χακραλάμπην Πολυκάρπου τρόπῳ βιαίῳ καὶ βαρβαρικῷ ἐξήγαγεν ὁ πκτήρ αὐτοῦ, διαταράξας οὐ μικρὸν τὴν Σχολήν. Τούτων δὲ ἀφαιρεθέντων, οἱ νῦν ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ τούτῳ ἐνδισαιτώμενοι ὑπότροφοί εἰσι τεσσαράκοντα καὶ ἑπτὰ· ἦτοι 46 Παλαιστῖνοι καὶ 34 Ἕλληνες.

Ὅτε κατὰ πρῶτον ἐνώπιον ὅλων αὐτῶν τῶν ὑποτρόφων παρέστησα ἑμαυτὸν ὡς σχολάρχην, εἰβόρησα αὐτοὺς οὐχὶ ὡς κοινούς καὶ τυχαίους σπουδαστάς, ἀλλ' ὡς ὑποτρόφους τοῦ ἐπὶ τῆς Θεοδοξίας Σιών Πατριαρχικοῦ ὑποτροφείου, ὡς τέκνα εὐάγωγα

συναδέλφων μου καὶ ὡς ἀναθήματα ἱερὰ μίθς ἐκάστης ὀρθοδόξου πατρίδος, ἥτις καθιερώσασα τὸ ἐαυτῆς τέκνον ἐν τῷ σεβασμῷ τούτῳ ναῶ τῆς σοφίας, ὡς ἄλλον Σαμουὴλ, δέσται τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ, ὅπως τὰ τῆς ἱερᾶς σοφίας προσκτῆσαν ἐνταῦθα χάρισματα πιστῶς καὶ εὐσεβῶς τῇ ἐπὶ γῆς ὀρθοδόξῳ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ ὑπηρετήσῃ, τὸ πλήρωμα αὐτῆς καθοδηγοῦν εἰς τὰς νομὰς τῆς εὐσεβείας. Καὶ δὴ ἐπειδὴ πᾶν εκπαιδευτικὸν καθίδρυμα ἀνενδότως φροντίζει περὶ τῆς τοῦ σώματος ὑγείας, ὅπως διὰ τούτου ἐπιτύχῃ τοῦ κυρίου σκοποῦ, ὅς ἐστιν ἡ ἀνάπτυξις τοῦ νοῦς καὶ ἡ διάπλασις τῆς καρδίας, ἀναγγέλλω ὑμῖν εὐχαρίστως, ὅτι πάντα τὰ συντελέσαντες εἰς τὴν σωματικὴν ὑγίαν καὶ εἰς τὴν διανοητικὴν τῶν ὑποτρόφων ἀνάπτυξιν, ἐπραξά προθύμως, καὶ κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ διοργανισμοῦ ἐπιβλήθεν μοι καθήκον, ἔχων ἅμα συμβοητοὺς εἰς τοῦτο καὶ τοὺς συναδέλφους μου Καθηγητάς. Ἡ ὑγία τῶν ἐν τῷ καθιδρύματι τούτῳ ἐνδiciaτωμένων ὑποτρόφων καθ' ὅλον τὸ σχολαστικὸν ἔτος διατηρήθη δι' ὅλων τῶν καταλλήλων προφυλάξεων. Εἰ δὲ καὶ τινες τῶν ὑποτρόφων ὑπέστησαν ὡς ἐκ τοῦ κλίματος ἴσως πυρετούς τινας, τούτων μετὰ ἡμερούσιον ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ διορισθεῖσαν δίαιταν ἀπαλλαγέντες, φιλοτίμως πάλιν τὴν σπουδαστικὴν πορείαν ἐβιάδιζον. Περὶ τῆς ἀνηκούσης αὐτοῖς περιθάλψεως μεγίστη κατεβλήθη καὶ καταβάλλεται προσπάθεια· καθαριότης διατηρεῖται, ὅσον τὸ δυνατόν πλήρης. Τὰ συγκοιμητήρια καὶ συμμελετητήρια καθ' ἐκάστην ἀερίζονται· περίπατοι τακτικοὶ καὶ ἔκτακτοι μετὰ ἀθῶων παιγνιδίων γίνονται καθ' ἐκάστην πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος καὶ πρὸς γύμνασιν τοῦ σώματος. Καὶ ὡς περ περὶ τῆς τροφῆς μεγίστη καταβάλλεται φροντίς, ὅπως καθαρὰ, λιτὴ, ὑγιεινὴ καὶ ἴση τοῖς πᾶσι διανέμεται, οὕτω καὶ περὶ τῶν μαθημάτων, ἥτις ἐστὶν ἡ τοῦ νοῦς τροφή, ὅπως ἐν τάξει καὶ μετὰ φιλοτιμίας διδάσκονται καὶ μελετῶνται μετὰ τὴν ἀκρόασιν. Ἐν γένει δὲ πάντα τὰ ἀφορῶντα τὴν κατ' ἄμφω ἐπίδοσιν τῶν ὑποτρόφων ὅσον ἐνεστὶν ἐπιμελῶς ἐνηργήθησαν καὶ ἐνεργοῦνται κατὰ τὸν διοργανισμὸν. Πῶς δὲ οἱ ὑπότροφοι διήγον καθ' ὅλον τὸ λήξαν σχολαστικὸν ἔτος, ἥδη διὰ βραχείων ἐρῶ καὶ περὶ τούτου.

Τοὺς μέλλοντας τῶν σπουδαστῶν θιασώτας γενέσθαι τῆς ἀληθοῦς σοφίας, οὐδόλως ἐπιλανθάνεσθαι δεῖ, ὅτι τότε τοῦτο δύναται κατορθωθῆναι, ὅταν ἀφειδῶς τὸν σπουδαστικὸν αὐτῶν βίον ἀπανώσιν εἰς τὸ σπουδάζειν τὰς ἐπιστήμας ὑγιέσι γνώσεσι τὸν νοῦν πλουτίζοντες καὶ εἰς τὸ τέλειον προαγόμενοι τῆς ἠθικῆς· ἡ μόνη ἀληθῶς τοὺς τῆς παιδείας ἐραστάς, ὅταν εἰς τὸν κοινωνικὸν εἰσέρχονται βίον, χρήσιμα καὶ καλὰ τῆς τ' ἐκκλησίας καὶ τῆς

πολιτείας μέλη ἀναδείκνυσιν· ἄλλως δ' ἐν τοῖς παιδευτηρίοις διάγοντες οὐ μόνον ἑαυτοὺς εἰς αἰωνίαν βίπτουσι βασάνους τῆς πικρᾶς μεταμελείας, τὰ τῆς νεότητος αὐτῶν καλὰ προτερήματα, τῷ ῥύπῳ χαρίνοντες τῆς ὀκνηρίας, τῆς ἀμελείας καὶ τῆς ἀφιλοκαλίας, ἀλλὰ τῶν παιδευτηρίων τούτων δυστυχῶς καὶ τὴν πρόοδον διαταράττοντες ἐξασθενήσιν, καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν ὑποσκάπτοντες διασειούσι, καὶ μυρίων ὕσων κακῶν πρόξενοι γίνονται τοῖς ἄλλοις νέοις τοῖς σπουδάζειν ἐφιεμένοις. Ἀλλ' ἐγὼ εὐτυχῶς ἐν τῷ ψυχοτρόφῳ τούτῳ ὑποτροφεῖω ὑποτρόφους διευθύνω τοὺς πρώτους μιμουμένους· οἱ ἀποσοβοῦντες πᾶν πνεῦμα ταραχῆς, ἐριδος καὶ στάσεως, ὑποθάλλουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τὸ πνεῦμα τῆς ἡσυχίας, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης· ἀντὶ δὲ τοῦ ὅκνου καὶ τῆς ἀργίας, τῆς ἀμελείας καὶ ἀκηδίας, ἅτινά εἰσι τὸ ὄνειδος καὶ ὁ θάνατος τῆς ψυχῆς, ἀσπάζονται τὴν ἐπιμέλειαν, τὴν φιλοπορίαν καὶ τὴν φιλοτιμίαν, ἅτινά ἐστιν ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτοὺς τοίνυν κἀγὼ ἐνθεν μὲν τὸν περὶ τὰ καλὰ καὶ χρήσιμα ζῆλον ὑποθάλλοντας ὀρῶν, ἐνθεν δὲ ὑποδαυλίζοντας τὰς περὶ τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐνεργείας πρὸς τὰ τῆς παιδείας ἀναπόσπαστα ἀγαθὰ λιπαρῶς μελέτῃ προσκτᾶσθαι, χαίρω ἐνδομύχως, τοὺς προϊσταμένους αὐτῶν μακαρίζων. Ὅτι δὲ καὶ κατὰ τὴν ἠθικὴν ἐπίδοσιν προάγονται ὁσημέραι, τούτου ἀποδείξεις ἔστωσαν τάδε· οἷον τὸ παρίστασθαι ἐν τῷ ἱερῷ ναῶ κατὰ τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας εὐλαβῶς καὶ ἐν βαθείᾳ σιωπῇ πρὸς ἀκρόασιν τῆς οὐρανίου διδασκαλίας, ἐν ᾗ αἱ τοῦ Κυρίου ἐντολαὶ, καὶ ἀπόδοσιν τῆς πρὸς τὸν δοτῆρα τῶν ἀγαθῶν ὀφειλομένου φόρου τῆς ἐγκαρδίου εὐγνωμοσύνης· ἡ εὐταξία καὶ σεμνότης κατὰ τὰς ὥρας τῆς τραπέζης· τὸ ἐπιμελῶς καὶ μετὰ προσοχῆς ἀκροᾶσθαι τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων, ἡσύχως καὶ εὐτάκτως καθεζομένους ἐπὶ τῶν θρανίων τῶν ἀκροατηρίων· τὸ ὑπακούειν τοῖς παιδονόμοις προθύμως καὶ μετ' ἀγάπης, θεωροῦντας αὐτοὺς ὡς καλοθελητάς καὶ ὁδηγοὺς αὐτῶν ἀσφαλῆς· τὸ καλῶς συμπεριφέρεσθαι κατὰ τὰς ὥρας τοῦ περιπάτου, καὶ τούτων ἄλλα πλείονα, τὸν σπουδαστικὸν αὐτῶν βίον περικουμῶντα, ἅπερ διὰ τὸ σύντομον παραλείπω. Ταῦτα δὲ πάντα οὐ μόνον αὐτοῖς μέλλον εὐτυχῶς ὑπισχνοῦνται, ἀλλὰ καὶ τῷ ἱερῷ κοινῷ τοῦ Π. Τάφου, παρ' οὗ αὐτοῖς τὰ πλούσια ταῦτα τῆς παιδείας δωροῦνται δωρήματα μεγάλῃ τιμῇ περιποιοῦνται. Ἀλλ' ἐνταῦθα χάριν τῆς ἀληθείας διακριτέον τινὰς τῶν ἐνταῦθα ὑποτρόφων, ὡς παρ' ἀγνωρίζοντας τὸν προορισμὸν αὐτῶν καὶ μὴ θέλοντας συμμορφωθῆναι τῷ διοργανισμῷ τῆς Σχολῆς. Ὡς περ ἐν ταῖς ἀρούραις μεταξὺ τοῦ καθαροῦ αἵτου ζιζάνια καὶ ἄκωνθαι καὶ ἄλλα

τούτοις συμφύονται, τὴν πρόοδον τοῦ σίτου κωλύοντα, οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις, ὥς μὴ ὠφελεν, ὑπάρχουσι καὶ τινες τῶν σπουδαζόντων πνίγοντες τὴν πνευματικὴν ἀνάδοσιν τῶν χρηστῶν σπουδαστῶν. Εἰσὶ δὲ καὶ ἐνταῦθα, εἰσὶν, ἀλλ' οὗτοι εἰσὶν ὀλίγιστοι, ὧν ἐν καρδίαις σπέρματα ἀπειθείας καὶ διαταράξεως ἐφάνησαν. Τινὲς δὲ τούτων τοσοῦτον ὑπόδουλοι τῆς κακίστης καὶ ὀλεθριωτάτης τοῦ καπνίζεῖν ἔξεως ἐγένοντο, ὥστε οὐ μόνον ἀναιδῶς καὶ ἐπὶ σκανδάλῳ καπνίζουσιν ἐν τῇ Σχολῇ μολύνοντες καὶ συμμελετητήρια καὶ συγκοιμητήρια, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμοῦνται ἀνευθριάστως καὶ ἐπιθούλως κατὰ τῆς μητρικῆς ὑποθαλπούσης αὐτοὺς Σχολῆς, ἵνα καὶ ἄλλους τῶν ὑποτρόφων, ὅλως ἀπείρους τοῦ καπνίζεῖν παρασύρωσι καὶ εἰς τὰ σιδηρὰ δίκτυα τοῦ ὀλεθρίου τούτου ἐχθροῦ τῆς νεότητος καταβρίψωσι πρὸς ἐνίσχυσιν δαθῆν τῆς δικαιολογίας αὐτῶν κατὰ τῆς μητρικῆς φωνῆς τῆς εὐεργετικωτάτης Σχολῆς τῆς βοώσης ἀκαταπαύστως κατὰ τῆς φθοροποιῦ ταύτης καταχρήσεως· συμφέρει οὖν αὐτοῖς ἀποπτύσαι τοῦ λοιποῦ πᾶσαν κακὴν ἔξιν πρὸς ἄρσιν οἰουδήποτε σκανδάλου καὶ συμβαδίσαι τῷ διοργανισμῷ, ἵνα μὴ ἄλλως ὥς τὸ ἄχυρον, τῷ πτώ τῆς διακαθάσεως διακαθαρισθέντες, τῷ ἀσθέστῳ τῆς μεταμελείας πυρὶ παρανάλωμα γένωνται. Πέπεισμαι δὲ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ αὐτῶν φιλοτιμία, ἡ εἰς πᾶν καλὸν καὶ ἐπίζηλον καθοδηγοῦσα τὸν ταῖς Μούσαις συνδικαιτωμένον οὐ μόνον τὰ δεσμὰ τῆς βαρβαρίου καὶ τυραννικῆς ταύτης ἔξεως συντρίψει, ἀλλὰ καὶ οἰαζομένη ἄλλης ἐπιμώμου συνηθείας τῆς ὑπὸ τε τοῦ διοργανισμοῦ τῆς ἡμετέρας Σχολῆς καὶ τῆς ἐν γένει ἠθικῆς πολεμουμένης ὑπερτέρους ἀναδείξει καὶ παρὰ πᾶσιν ἐπαινετοὺς καταστήσει. Ἐνταῦθα δὲ περαινῶν τὸν περὶ τῶν ὑποτρόφων λόγον, συνεχίζω αὐτὸν οἷς δέον ἐστὶν εἰπεῖν τέταρτον καὶ περὶ τῶν ἐνταῦθα βιβλιοθηκῶν.

Τῶν ἐνταῦθα βιβλιοθηκῶν ἡ μὲν ἐμπεριέχει τὰ πρὸς χρῆσιν τῶν ὑποτρόφων διδακτικὰ βιβλία, ἡ δὲ τὰ πολύτιμα συγγράμματα ἀρχαίων καὶ νεωτέρων, χειρόγραφα καὶ ἐντυπα, ἅτινα κατὰ καιροὺς ὑπὸ τε τοῦ Μακκαριωτάτου, τῶν διαφόρων τῆς ἀγιοταφρικῆς χορείας πατέρων καὶ ἄλλων φιλομούσων ὁμογεγνῶν τε καὶ ἑτερογενῶν ἀφιερώθησαν. Τούτων ἡ μὲν πρώτη λέγεται μικρὰ, ἡ δὲ δευτέρα μεγάλη βιβλιοθήκη. Ἰδωμεν δὲ πρῶτον τί ἐγένετο περὶ τῆς μεγάλης, καὶ εἶτα τί περὶ τῆς μικρᾶς βιβλιοθήκης.

Ἐν τῇ μεγάλῃ βιβλιοθήκῃ πρὸ τῶν ἐνάρξεων διατρίβων ἐνταῦθα ὁ Ἀρχιμανδρίτης καὶ Καθηγητὴς τῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Θεολογικῆς Σχολῆς Κ. Ἀλέξανδρος Λυκοῦργος διέθηκεν ἐν τάξει καλῇ τὰ βιβλία αὐτῆς καθ' ὕλην, καὶ ἦν ἀνάγκη μόνον κατάλογον γενέσθαι ἀκριβῆ καὶ ἀριθμὸν ἐκάστῳ τι-

θέσθαι πρὸς τὸ εὐκόλως εὑρίσκειν τινὰ οἰουδήτινος χρῆζει βιβλίου, ἀλλ' ἡ ἐργασία αὕτη ἀνεβλήθη μέχρι τινός. Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν Ἀρχιδιάκονος καὶ Καθηγητῆς Κ. Φώτιος ἀναλαβὼν τὴν καταγραφὴν τῶν διαφόρων ἐπιστημονικῶν γερμανιστὶ ἐκδοθέντων βιβλίων καὶ τῶν Ἀγγλιστὶ περιγραφικῶν τῆς Παλαιστίνης, ἤνεγκεν αὐτὴν εἰς πέρας· ὁ δὲ ἐλλόγιμος βιβλιοθηκῆριος Κ. Γρηγόριος Παλαμᾶς, ἀρξάμενος καταγράφειν ἐπιμελῶς τὰ διάφορα ἄλλα συγγράμματα, προσεγγίζει εἰς τὸ τέλος τῆς ἐργασίας· ἀλλ' εἰσέτι τὸ ἔργον μένει ἀτελές· διότι ὁ μὲν κατάλογος δεῖται καθαρᾶς ἀντιγραφῆς, τῶν δὲ τόμων ἕκαστος ἀριθμοῦ. (Ἐπεται τὸ τέλος.)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΕΛΩΝΕΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

(Ὅρα φυλλ. 345.)

Ἡ Ἑλλάς, κειμένη μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, περιβρεχομένη σχεδὸν πανταχόθεν ἀπὸ ὕδατα, παράγουσα διάφορα προϊόντα, ἐξ ὧν ἄλλα μὲν δὲν ἐξοδεύονται παντάπασιν εἰς τὸν τόπον, ἄλλα δὲ ὑπερτεροῦσι τὰς χρεῖας τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ στερουμένη βιομηχανίας καὶ ἡνυχασμένη νὰ λαμβάνῃ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς τὰ πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων αὐτῆς χειροτεχνήματα, εἶναι τόπος κυρίως ἐμπορικὸς, καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς ἐμπόριον, τὸ ὅποιον περιορίζεται σήμερον εἰς 45 ἐκατομμύρια εἰσαγωγῆς καὶ 25 ἐξαγωγῆς, θέλει λάβει σπουδαίαν ἀνάπτυξιν ἅμα κατορθωθῇ ἡ ἐπέκτασις τῆς καλλιέργειας εἰς τὰς χέρσους ἐκτάσεις καὶ πολυπλασιασθῇ ἡ ἀγροτικὴ παραγωγή, ὅπερ, κατὰ τὴν ἐμὴν κρίσιν, δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἐν βραχεὶ διαστήματι χρόνου, ἀρκεῖ νὰ μεταβληθῇ τὸ ἰσχύον φορολογικὸν σύστημα, νὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν τὰ ἐθνικὰ φθαρτὰ κτήματα, νὰ κατασταθῶσιν ἰδιοκτηταὶ οἱ κάτοχοι τῶν ἐθνικῶν γαιῶν νὰ συστηθῶσι γεωργικαὶ τράπεζαι καὶ νὰ παραχωρηθῶσιν εἰς ἐταιρίας ἡ κατασκευὴ ἀμαξιτῶν ὁδῶν καὶ ἡ ἀποξήρανσις τῶν ἐλῶν. Διὰ τοῦτο εἶχετε πολὺ δίκαιον, Κύριε Ἰπουργέ, νὰ ἐπιστήσητε ἰδιαζόντως τὴν προσοχὴν σας, ἀφ' ἧς ἀνελάβετε τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἰπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, εἰς πάντα τὰ ἀφορῶντα τὴν τελωνιακὴν ὑπηρεσίαν, ἐγὼ δὲ, ὡς προϊστάμενος τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858, ἐνόμισα καθήκόν μου νὰ σᾶς ὑποβάλλω πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν βάσεων, εἰς τὰς ὁποίας στηρίζεται ἡ τελωνικὴ νομοθεσία, τῶν προόδων, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, τῆς καταστάσεως, εἰς ἣν εὑρίσκεται σήμερον ἡ ὑπηρεσία, τῶν μεταβολῶν, τὰς ὁποίας θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ